

A watercolor illustration of a rustic log cabin with a gabled roof, surrounded by tall birch trees with green foliage. A wooden fence runs across the foreground, and the scene is set against a light blue sky.

Pauli Korppi

*1960-
luvun*

**Oriveden
Koivuniemessä**

1960-luvun
ORIVEDEN KOIVUNIEMESSÄ

© 2019 Pauli Korppi

Kansikuva: Eija Nurminen

Kannen suunnittelu ja taitto: BoD-Books on Demand

Kustantaja: BoD-Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD-Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-5525-9

1960-luvun
ORIVEDEN KOIVUNIEMESSÄ

Romaani
Pauli Korppi

Lukijalle

Kirjoitin romaanin saamaani viestiä kunnioittaen. Koin aiheen hyvin haastavana monestakin eri syystä. Asuinhan itsekin vielä 1960-luvulla Savonrannan maisemissa.

Olen yrittänyt kuvata kuusikymmenluvun maalaiselämää koko kylän ja Oriveden alueen näkökulmasta. Savonlinna ja Joensuu olivat tällöin vielä pieniä, elinvoimaansa kasvattavia kaupunkeja.

Perheyhteisön koossa pitämiseksi suuret ja köyhät perheet joutuivat tekemään töitä yli normien. Naapuriavun lisäksi ruokaa tarjosi silloinkin vain pitkä ja kalaisa Orivesi.

Suuri ikäluokka joutui kokemaan kotonaan sodan jälkitilan, sillä kaikki haavat eivät olleet vielä arpeutuneet. Aikuistuessaan heidän kohtaloksi tuli muuttaa teollisten työpaikkojen ääreen.

Ulkopolitiikkaan löytyi tuolloin vain yksi, Kekkosen vaihtoehto. Sanottiin ettei liikkumatilaa ollut edes piirun vertaa. Eikä kansakaan saanut ajatella silloin vielä kaikkea ääneen.

Oriveden aluetta suuresti arvostaen

Taipalsaarella 6.12.2018 *Pauli Kerppi*

I

Keväällä yläpuolen vesistö purkaa ylimääräisiä lumien sulamisvesiään alempana olevaan Oriveteen. Täältä ne valuvat ilman suurempaa kiirettä Saimaan vesistöä pitkin, aina Suomenlahteen saakka.

Orivesi on alkukesästä lempeimmillään. Rantakallioita ja kivikoita hyväilevät järven aallot, jotka vaimenevat jossain kohtaa sankkaan ruohikkoon. Hiekkarantoja näkee täällä harvemmin, eikä seudun asukkaat ole osanneet niitä edes kaivata. Hiekkarannoilla loikoiluun ei riittäisi aikakaan.

Järven vesi kelpaa hyvin kahvivedeksi tervahöyryjen ja hinaajien miehistöille. Tähän järviveteen kalamiehet keittävät edelleen niin kahvin kuin kalasoppansakin. Onpa tänne hiljalleen virtaavaan Oriveteen mieltyneet myös kuningaskalamme lohi sekä kuhakin.

Näillä vesillä liikkuja voi nähdä kesäaikaan matkustajalaivan, joka liikennöi Lappeenrannan ja Kuopion välillä. Tyynellä ilmalla järven selällä jumpsuttaa usein hinaaja, vetäen suurta tukkinippulauttaa perässään.

Tätä kesäisen kaunista järveä voisi verrata vaikkapa kilttiin ja lauhkeaan tammaan, niin hieno ja ymmärtäväinen se silloin on. Syksyn tullen järvi pärskyy ja korskuu kuin paraskin villiori. Silloin järven laineille ei ole enää kovin pienellä veneellä asiaa.

Hevonen onkin ollut tällä seudulla kautta aikojen tärkeässä asemassa. Onko entisaikaan täällä kuulunut enemmän oriiden hirnumisia? Niin voitaisiin uskoa, koska oriihin viittaa järven nimikin. Vielä näin 1960-luvun alussa hevosta tarvitaan yhä moneen työhön.

Järven monet saaret tarjoavat silmänruokaa ja turvaa vesillä liikkujille. Hyviä kalasaaliita voi saada vieläkin, jos taitaa järven metkut. Onpa kylillä vielä joitain puoliammattilaisia kalastajiakin. Menneinä huonoina aikoina järvi on antanut lähikylien asukkaille sitä hyvää ruuan jatketta.

Oriveden ranta-alueilta löytyy useita tervanpolttoautojen jäänteitä. Nämä jäänteet ovat muistoina, vuosikymmenien ja vuosisatojen takaa, kertomassa ajan elinkeinosta ja -kulttuurista.

Orivedessä kulkee maakuntien raja. Itäpuolella on Pohjois-Karjalaa ja

länsipuolella Etelä-Savoa. Järven rantakylissä puhutaan sekaisin molempia murteita.

Järvi on ollut kautta aikojen tärkeä liikennereitti, joten seudun pikkukyliin ja rannan taloille on edelleen huonot maayhteydet. Lähes kaikkiin taloihin on sentään jo jonkinlainen kärrypolku.

Seudun elintaso on kaukana eteläisen Suomen viljavista alueista ja teollistuneista kaupungeista. Täällä maatalous tarkoittaa lähes yksinomaan pienviljelystiloja, joista käydään talvikaudella metsätöissä. Metsätalous antaakin suurimman toimeentulon koko seudun asukkaille. Moni mökkiasuja tekee metsätöitä ympäri vuoden. Näistä tienaa sen verran, että pysyy juuri leivänsyryssä kiinni.

Alueen kehitykselle on työttömyyttäkin suurempi uhka maaltapako. Nuorempaa väestöä on jo vähän muuttanut lähikaupunkeihin sekä jokunen myös pääkaupunkiseudulle. Välillä tuntuu kuin seudun kehitys pysähtyisi näille sijoilleen...

Tämän ranta-alueen köyhällä Oriniemen kunnalla ei ole juuri minkäänlaista teollisuutta. Tämä johtuu pitkälti huonoista tieoloista, ja rautatiekin kiertää myös kunnan turhan kaukaa.

Kunnan päättäjien keskuudessa on päästy yksimielisyyteen siitä, että pitäjän läpi kulkeva maantie on saatava pikaisesti parempaan kuntoon. Asian tiimoilta lähestytään alan ministeriötä ja keväällä toisen virkakautensa aloittanutta tasavallan presidentti Urho Kekkostakin. Hänellä kun tiedetään olevan valtaa myös näihin arkisempiin asioihin.

Presidentti Kekkosella on tälläkin seudulla jo laaja kannatus. Hänen valintansa jatkokaudelle oli hyvin vaiherikas ja riitaisa. Täällä ihmetellään itänaapurimme luottoa Suomessa vain yhteen henkilöön, Kekkoseen. Itäsuunnalta tullut ohjaava tuki koettiin myös kiusallisena ja jopa meidän vaalijärjestelmäämme halventavana.

Viime sodista ja politiikasta puhutaan näilläkin seuduilla kaiken aikaa. Puoluepolitiikan koetaan olevan valtakunnan tasolla ristiriitaista ja heijastuvan tänne kuntatasolle hyvin samanlaisena. Kylillä joutuu joskus vielä kuulemaan, kuinka joku haluaa pitää yllä sisällissota-aikaista luokkakajoa. Nämä keskustelut ovat niin värikkäitä, joten ne kannattaa kiertää kaukaa.

Tällä murrealueen rajamailla, Oriniemen kunnan, Hanhivaaran kylällä eletään kuitenkin rauhallista maalaiselämää. Naapurit elävät sovussa, ja tehtaiden savupiiputkin saastuttavat jossain kaukana. Täällä uskotaan ja luotetaan vielä siihen parempaan huomiseen.

Kylällä on hyvä tekemisen meininki, ja vain yksi henkilö on työttömien kirjoissa. Hän on kyllästynyt niin itseensä kuin kaikkiin muihinkin, ja tämä hänen asenteensa estää työnteon. No, hän sentään kalastelee omiksi tarpeikseen.

Joku kaupunkilainen on ollut kyläläisille kateellinenkin niin hyvien kalavesien kuin rantatalojen hienojen järvimaisemien vuoksi. Täällä moni osaa ottaakin sen pääruuan Orivedestä ja kerätä kesäisin jälkiruokamarjat metsistä.

Hanhivaaran kylän keskipiste on postitalon ja suuren maitolavan välillä, kalliokumpareelle rakennettu seitsemänluokkainen kansakoulu. Se on jakanut lapsille ja nuorille sivistystä jo vuosikymmenien ajan. Koulu on seisonut siinä vakaana, läpi tuulten ja tuiskujen. Sitä arvostavat kaikki kyläläiset. Vanhempi väki osaa olla siitä eniten kiitollinen ja vähän ylpeäkin, sillä he ovat nähneet ajan, jolloin täällä toimi vain kiertokoulu.

Koulussa on kaksi eri luokkahuonetta sekä asunnot kummallekin koulun opettajalle. Ulkorakennuksessa on navetta. Koulun alkuaikoina opettajilla oli myös lehmä, jota he yhdessä hoitivat.

Koulun keittäjän työ vaatii jo moniosaamista. Aamulla ennen koulun alkua täytyy luokkien pönttöuunit olla lämmitettynä sekä lumityöt tehtynä. Kouluruuan keittäjä valmistaa puuhellalla. Iltatöiksi jää vielä luokkahuoneiden siivous.

Moni koululainen on ehtinyt tämänkin koulun aikana saada karttakepistä kynsilleen, tukkapöllyä tai nurkassa seisomista. Lähivuosien ilkeimpänä jälki-istuntomuotona on ollut seisottaminen pulpetin vieressä taululle piirrettyä ristiä tuijottaen. Arvasikohan opettaja kuinka vihatuksi henkilöksi hän muuttui istunnon aikana? Onpa aiempina vuosina joku joutunut viettämään osan tuntia myös eteisen harjakomeroon teljettynä. Opettajat ovat varmaankin kokeneet nämä rangaistusmuodot tehokkaiksi niin oppimisen kuin kasvatuksen kannalta.

Yläkoulun kalustoon kuuluu myös urkuharmoni, johon oppilaat eivät saa koskea. Opettajan ollessa poissa paikalta on monen tehnyt mieli kokeilla

soitinta. Opettajan kuultua urkuharmonin äänen siitä on seurannut lyhyt jälki-istunto.

Koululla on järjestetty joulu- ja äitienpäiväjuhlia runsaine ohjelmineen. Koulujen päätyttyä siellä on laulettu joskus Suvi-virttä niin kovaa, että ikkunat ovat ihan helisseet.

Nuorille aikuisille koulu on tarjonnut talvikaudella opettajien vetämänä opintokerhoa. Keväällä kauden päättäjaisissä on tarjottu yleisölle monenlaista viihteellistä ohjelmaa.

Kansakoulun jälkeen olisi aina joillain oppilailla riittänyt päätä ja lukuhaluja, mutta vanhemmilla ei ole ollut varaa koulutukseen. Koulun jälkeen on pitänyt lähteä täysipainoisesti tienaamaan omaa elantoaan ja näin autamaan koko perhettä.

Silti tämän koulun pohjaopinnoilla on muutama koulusta valmistunut noussut korkeampaan virkaan, kuten opettajiksi ja eri musiikkialojen taitajiksi. Entisten oppilaiden joukosta löytyy jo kaikkien alojen osaajia sekä sitä sitkeää periksi antamatonta Hanhivaaran kylän henkeä...

Moni kylän talo kaipaisi pikaisesti remonttia tai uusimista. Asukkailla ei ole siihen kuitenkaan yksinkertaisesti rahaa. Kylän ranta-alueilla ei ole ollut varaa myöskään sähköihin. Talvi-iltaisin palaa tuvan katossa Tilley-lamppu, ja navettatöillä käydään myrskylyhdyn valossa.

Viime kesänä lähes kylän keskelle, koulun läheisyyteen alettiin rakentaa vähän suurempaa asuinrakennusta. Tänä keväänä aloitettiin valtion lainan turvin poikkeuksellisesti kahden pienemmän asuintalon rakennustyöt, aivan Oriveden ranta-alueelle. Tämän rantaan vievän tien vaikutuspiirissä on seitsemän asumusta, näistä yksi on Koivuniemen pienviljelystila.

Koivuniemen pihapiiri on kahden pienen kivikkopellon välisellä kumpareella. Maasto nousee pihamaalta vielä pohjoispuolelle, mäntyä kasvavana puolukkametsänä. Yli kymmeneen metriin nouseva mäenlaki päättyy lopulta avokallioon. Eteläpuolen, pienoisen rantakoivikon takaa siintää kutsumana Oriveden pieni sininen lahdella.

Tällä piha-alueella voi aistia vahvasti menneiden vuosikymmenten elänytä, yksinkertaista ja karuakin elämää. Vuosisadan alkupuolella, tilan ollessa vielä valtion omistuksessa, täällä asusti useampi perhe. Silloin on pihamaalta kuulunut nykyistäkin enemmän sitä elämän sykettä.

Koivuniemen vuorattu, punaharmaa hirsitalovanhus seisoo tien vieressä, hieman kumaraan painuneena. Hartioita painaa yli sadan vuoden eletty elämä. Pärekaton peittää sammal, ja tuvan kurkihirret taipuvat jo uhkaavasti. Talven pakkasöinä ilmestyy ”jäniksen korvia” tuvan seinien ja lattian rajaan. Lämpö ei tykkää pysyä enää talon sisäpuolella. Tämä vanha talo jouuu kohta väistymään uuden lautatalon tieltä. Muistot vain jäävät elämään...

Pihamaan takana oleva harmaa aittarakennuskin alkaa olla elinkaarensa päässä. Pihan sivulla on samaa rakennusarkkitehtuuria oleva harmaa hirsinen savusauna. Sen etupuolella on harva lautaseinäinen kota, jossa on muuripata. Tämä kota toimii pukuhuoneena sekä pyykkitupana. Koko rakennuksessa on maalattia, ja lautoja on laitettu vain kulkureitille.

Pihamaan perällä on suurista luonnonkivistä muurattu navetta. Paksut kiviseinät ovat tukevaa tekoa. Sitä vastoin katto ja välipohja olisivat jo saaneerauksen tarpeessa, samoin kuin navetan päädyssä olevan heinäladon kattokin.

Puuvajan ja saunan takana, vähän kauempana on vielä yksi korkea rakennus, tummahirsinen riihi. Tämä on täysin käyttökunnossa.

Koivuniemen pihapiirin keskellä on vanha puutarha. Muutamia jo iäkään näköisiä omenapuita ja marjapensaita, jotka kaikki antavat kuitenkin vielä satoa. Omenapuiden varjossa on puutarhakeinu, joka on usein iltaisin käytössä. Puutarhan halki vie syvälle uralle kulunut aittapolku. Tästä voi havaita polun olleen jo kauan käytössä...

Koivuniemen tilan omistavat nyt Jaakko ja Jaana Lehtonen. Heillä on viisi lasta: Kaija, Mervi, Eino, Marjaana ja Pertti. Vanhin Kaija-tytär meni naimisiin muutama vuosi sitten päätyen naapurikylään maanviljelijän emännäksi. Mervi-tytär vei viime syksynä mukanaan pienen omaisuutensa Heinolaan, jossa hän pääsi puunjalostustehtaalte töihin. Kotipaikalla asustavat vielä kaksi poikaa ja nuorin tytär. Eino on kahdeksantoista ikäinen ja Pertti nelisen vuotta nuorempi. Kuudentoista ikäinen Marjaana asustaa kesät kotosalla, mutta talvikaudella hänellä on Savonlinnassa opiskelija-asunto.

Jaakko-isän aika menee paljolti pelto- ja metsätöissä. Pelloista osa on vieläkin kivisiä, ja niissä viljellään ohraa, kauraa ja joskus ruistakin. Omaan käyttöön kasvatetaan myös perunaa. Olipa joku vuosi taaksepäin pihapellossa vielä pellavaakin. Talvisin Jaakko käy vieraissa metsätöissä. Jaana-äidillä on lehmien lypsyt, ruuanlaitot ja pyykkämiset. Näiltä töiltä aikaa jää-

dessä Jaana on miehensä apuna muissa töissä. Jaakon ja Jaanan sisaruksia asuu myös samalla kylällä ja osa naapurikuntien puolella.

Edellisenä kesänä on Koivuniemessä varattu puutavaraa uutta taloa varten. Kuivat laudat, lankut ja parrut odottavat katetuissa taapeleissa rakennusmiehiä.

Syksyllä on koneella kaivatettu talon pohja. Keväthangel on kylvetty reippaasti tuhkaa nopeuttamaan lumien sulamista. Huhtikuun lopulla on lapioitu pois loput lumien rippeet, ja aloitettu lopullinen kaivaustyö lapiopelissä.

Jaakko on rintamamies, sekä talvi- että jatkosodan veteraani. Samoin tuleva uusi kotikin on rintamamiestalo eli niin sanottu vennamolainen, joksi näitä kutsutaan. Taloon tulee kellarikerros ja vintille kaksi pientä kamaria. Talolle vedetään myös vesijohto sekä viemäri. Painevesisäiliö täytetään kuitenkin käsin pumppaamalla.

Tätä koko rakennustyötä on vetämässä kirkonkylältä kotoisin oleva kokenut kirvesmies Kari Pekurinen. Hän toimii niin mittamiehenä kuin valujen vastuuhenkilönäkin. Pekurisen nimi on rakennuslupaa edellyttävässä vastaavan työjohtajan paperissakin. Kunnan rakennusmestari käy paikan päällä suorittamassa vain luvanmukaiset katselmukset.

Jo heti ensimmäisellä viikolla aloitettaessa käsin kaivausta lapiopelissä Kaijan mies ja Jaakon vävy, Lasse Haapalainen, epäilee Pekurisen onnistumista. Tähän vaikuttaa Pekurisen maanantaiaamuinen henkinen ja ruumiillinen kunto, joista kumpikaan ei ole aivan kohdallaan. Haapalainen juttelee tästä ongelmasta päivän aikana Jaakon kanssa, joka oli asiasta jo ennakkoon tietoinen. Jaakko arvostaa kuitenkin Pekurisen kokemusta ja ammattitaitoa. Edellisen talon rakennuttaja oli myös kertonut Pekurisen pysyvän arkipäivät raittiina, kun on asumassa viikot isäntäperheen luona. Iltapäivällä Pekurisen vireys paraneekin huomattavasti, mutta lapiotyö näyttää olevan silti hänelle turhan raskasta...

Maanantaiaamuisin Pekurinen tulee linja-autolla maantien laitaan, josta Eino käy hänet moottoripyörällä hakemassa. Joskus tulo on jäänyt myöhäisempään autoon, mutta siitä ei ole tehty sen suurempaa numeroa. Työt ovat sujuneet kuitenkin muuten mallikkaasti. Sillä isäntäperhe ymmärtää sodan murjomaa rakentaja-veteraania.

Vastaava kirvesmies asuu arkipäivät Koivuniemen vanhan talon porstua-kamarissa, josta talon porukka herättelee hänet aina aamuisin.

Talon pojat ovat rakennushommassa mukana sen minkä osaavat ja ehtivät. Pekurinen on luvannut neuvoa Einoa ja tehdä hänestä kirvesmiehen. Einolle onkin jo kertynyt vähän rakennuskokemusta muista pihapiirin talousrakennustöistä sekä pienistä rakenteluista vieraille. Pertti käy toukokuun vielä kansakoulun seitsemättä luokkaa, mutta ehtii välillä iltaisin myös rakennukselle.

Toukokuun alussa päästään aloittamaan kellarin valumuottien teko. Ensin rakennetaan ulkoseinämuotit, joihin tulee sisäpintaan eristeeksi Toja-levyt. Tämän jälkeen tehdään väliseinät ja holvimuotti. Valumuotteihin uppoaa lautta jo kahden taapelin verran.

Ei valumuottityö suju Pekuriseltakaan aina ilman kirosanoja. Välillä va-sara lipsahtaa naulankannasta etusormeen tai peukaloon. Kerran Pekurinen joutui kutsumaan luonnonvoimiakin apuun, kun kellarin ja autotallin väliseinämuotti alkoi nousta väärään paikkaan.

- Kuka riivattu ol menny tekemää merkit vika kohtaa? Nyt menee purkaissa ja uuvelleen rakentaissa monta tuntii hukkaa.

- Siehän oot sanonu jo monesti, että kannattaa mitata kahesti ja tehähä vain kerra, sanoo Eino siinä vieressä.

Vastaava kirvesmies on pohjatyön aikana muistanut mainita useamman kerran myös sähköjen puuttumisesta.

- Olispa täällä sähköä ja sirkkeli, niin ei tarviis lautoja vestellä. Saatais sen levyistä lautta mitä milloinkii tarvita.

Kevät on ollut aikainen ja kuiva. Toukokuun lopulla ilma on muuttunut sateisempaan suuntaan. Vettä on alkanut sataa jo lähes päivittäin haitaten vähän työnteokoakin. Sade ei tuntunut haittaavan pääskysiä, jotka lentelivät välillä ihan päätä hipoen. Oliko niiden tarkoitus kiirehtiä rakentamista, että saisivat itselleen uusia pesäpaikkoja? Juoksulankaan kytkettyä Pelle-koiraa nämä lintujen syöksyt vain ärsyttivät. Heinikossa lymyilevää Riina-kissaa näyttivät pääskyset joskus myös kiusaavan lentämällä hyppykorkeuden ulottumattomissa.

Tänä keväänä Jaakko on hoitanut lähes yksin peltotyöt. Vilja on saatu

kylvettyä ajallaan, ja peruna on laitettu maahan muutama päivä sitten. Hevosäkeellä on pellot muokattu ja käsipelissä kylvetty. Nyt sitten odotellaan vain kasvien kasvamista. Vanha maamiehen sanonta on: ”Kaikki, mitä sataa juhannukseen asti, sataa laariin.”

Nyt eletään jo kesäkuun ensimmäistä viikkoa. Koivuniemen uuden talonpohjan holviraudoitus on tarkastettu ja hyväksytty. Tänäpäin valmistellaan kolmen seuraavan päivän betonivaluja. Betonimyllyä paikoilleen asennettaessa Pekurinen opastaa muita:

– Mylly pitää kiilata maakiiloilla tiukkaa. Traktorin remmiveto pyrkii sitä kampeamaa. Valuja varte meidän pitää saaha tännä kaikki valmiiks. Huomisesta saattaa tulla pitkä työpäivä, vaikka miten hyvi menis.

Iltapäivällä rakennetaan käärysteitä ja varataan seiniä varten säästö- eli kiilakiviä. Pekurinen käy vielä kellarista tarkistamassa, että kaikki holvin tukitolpat ovat naulattuina paikoilleen.

Rakennusmiehet saavat paikat valukuntoon. Illalla on enää muottien kastelut, ellei sitä ennen sada. Ilta ruokailuun kävellessä Pekurinen huomaa tien toisella puolella aitauksessaan olevan talon hevosen. Se heiluttelee vain joutilaana häntäänsä ja Pekurinen epäileekin, että hevonen pääsee laiskistumaan ilman ajoja. Eino kyllä vakuuttaa, että heinäaikaan hevonen saa hikoilla aivan tarpeeksi.

Koulusta kesälomalle päässeelle Pertille tämä on jo toinen pitkä työpäivä. Koulunkäyntiin verrattuna rakentaminen tuntuu kuitenkin mielekkäämmältä eikä silloin päivän pituuskaan haittaa.

Ruokailun jälkeen Pertin mieli tekisi vielä järvelle. Eino kuitenkin topputtelee ja sanoo sateen olevan tulossa, eikä aamulla ehdittäisi kokemaan verkkoja...

Iltaisin riittää myös kaikenlaista tekemistä. Jaanalla on jokailtainen lehmien lypsy, jossa Jaakko tai Pertti on yleensä kaverina. Silloin kun lehmissä on paljon syöpäläisiä niitä hoksataan lypsyn aikana. Näin lehmien jalat pysyvät paremmin paikoillaan.

Radiota kuunnellaan nyt Koivuniemessä enemmän, koska talossa on vieras yöpyjä. Välillä pojat kyselevät ammattitimpurilta rakentamiseen liittyvistä asioista, joista hän puheleekin mielellään. Nämä keskustelut kiinnostavat kaikkein eniten Einoa.

Eräänä iltana Pekurinen muistelee muutaman vuoden takaista, erittäin nuukaa isäntää.

– Hänele ois pitäny betonikii tehä melkei pelkästä hiekasta. Metrisiä lauanpätkiä ei ois saanu jäähä käyttämätä. Ja nuukahan tuo ol vielä palkan maksussakii. Mie pyysin sitten isäntee ostamaa kuuven tuuman betonisia viemäriputkia. Isäntä osti sit nuukuuksissaa vaa neljätuumasii, ja sano näihen koon riittävän. Siihen talloon tul sisävessa. Isäntä sit kerto, että vaikka hän on iso mies, nii ei pysty kakistammaa yl kolmetuumasta. Eppäil, et tuskin pystyy muutkaa...

Tänään on ollut postinhakupäivä. Eino lukee Itä-Savoa ja tuumaa uutisten pysyvän päivästä toiseen pitkälti samoina.

– Vietnamin sota jatkuu ennallaan, ei ratkaisua näkyvissä. Keski-Euroopassa ylioppilaat osoittavat mieltään. Eikä tääkää oo mittää uutta, kun suurvaltojen välit ovat viilentymässä. Onkohan nuo ees kovin lämpimät olleetkaan? Ja kotimaassa hinnat nousevat palkkoja nopeammin. Näi on tainu olla jo pitemmä aikaa. Mut joku ekonomisti kiistää vielä täänkii. No hää on saanu oman palkkansa nousemaa vähä enemmän.

Iltakahvin jälkeen istutaan ja rupertellaan usein vielä vähän aikaa pöydän ympärillä, kunnes uni kutsuu puoleensa...

Kello näyttää aamulla vajaata kuutta, kun Jaana-äiti huutelee pojille herätystä.

– Jaksako rakentajat nousta taas uutee päivää? – Yölä on satanu, ei tarvii ainakaa muotteja kastella.

Kesäisin pojat nukkuvat vanhan talon sisustamattomalla vintillä. Pojille tulee joskus herätys aiemminkin. Milloin herätys on sateen ropinaa, lepakon siipien havinaa tai ampiaisen surinaa korvan juuressa.

Rakennusmiehet lähtevät hyvissä ajoin ulos valmistautumaan kiireiseen valupäivään. Työmaalla Pekurinen tarkastaa kastuneet muotit ja vilkaisee sateen pelossa vielä taivaalle. Sitten hän nykäisee myllyä varmistaen sen paikallaan pysymisen.

– Alku näyttää ihan hyvältä, mutta etukättee ei voi tietää mite valut aina mennee.

Marjaana valmistautuu myös töihin lähtöön. Hän aloitti maanantaina kotiapulaisen ja lehmänlypsäjän työt lähellä asuvalla, petipotilaana olevalla

Helvi-tädillään. Lauantaina Marjaana sai keskikoulun todistuksen, joten loma jäi vain sunnuntaipäivään.

Pääskysillä näyttää myös olevan vielä rakennuspuuhat kesken, koska len-televät niin ahkerasti pihamaalla. Lähipetäjän kottaraisen pöntöstä kurkis-tellaan myös ulos ja haistellaan raikasta ulkoilmaa.

Kolme ajallaan saapunutta vierasta työmiestä asettelevat traktoria myllyn viereen. Pekurinen alkaa jakaa työtehtäviä. Itselleen hän ottaa vastuulli-simman työn eli betonin tamppauksen. Pekurinen näyttää myllymiehille massan oikean notkeuden. Betoniin käytetään kahta eri sorakarkeutta se-menttisuhteen ollessa yksi kuuteen.

Kohta alkaa kaksilla kärryillä tulla betonia holville. Pertti työntelee mas-saa lapiolla seinämuottiin. Pekurinen pääsee survimella tamppaamaan be-tonia ja opastaa Perttiä, kuinka kiviä heitetään betonimassaan.

– Kiilakivien ympärillä pittää olla betonii, sen takia ei voi heitellä suoraa ämpäristä. Ja silloin ei jää myös niitä rotankoloja.

Vieraalta kärrääjältä menee betonikärryt nurin jo liian aikaisin, jolloin häntä alkaa harmittaa.

– Näin käy aina suuremmissakii valuissa, kertoo Pekurinen. – Jos ei yhtet kärryt menis nuri, eikä mistää muotinkolosta karkais betonii, nii myö oltais liian päteviä näihi töihi.

Hieman myöhemmin Jaakkokin saapuu omilta töiltään valupaikalle pääs-ten tuuraamaan valuvastaavana toimivaa Pekurista.

– Käyn kellarissa kahtomassa miten muotit kestää, ja karkaako meijän kuraa omille teillee, sanoo Pekurinen Jaakolle.

Tämä selvittää Pertille, että aamulla oli yksi lehmä karannut viljapellon puolelle ja rikkonut aitaa, jota täytyi korjata.

– Joku päivä pitäis käyvä jatkamassa niitä järvien juohteita, etteivät lehmät niitä kiertäis, juttelee vielä isä pojalleen.

Kellarissa on kaikki kunnossa. Pekurinen esittää Jaakolle yleismiesva-kanssia eli kivien kantoa, sorakasojen lapiointia, veden pumppausta ja mitä muuta ilmeneekään.

Pekurisen mielestä betonisatsit ovat muuttuneet nyt liian notkeiksi. Siitä täytyy myllymiehelle käydä huomauttamassa.

– Onko täällä vesimies muuttunu, kun betoni on tullu löysemmäks? Se

Kirjan kirjoittajalle saapui itsenäisyyspäivänä 2015 jostain ilmojen halki viesti: kirjoita kirja, sillä aihe on sinulla jo päässä...

Hän kirjoitti tätä romaania sekä luonnossa että kotosalla ja vieläpä täysin vaimonsa tietämättä.

Savon ja Karjalan rajamailla eletään 1960-luvulla vahvaa "kek-koskautta". Täällä kaukana maailman sykkeestä, Oriveden rantamilla sodan käyneet miehet elättävät suuret perheensä pokasahalla metsätöitä tehden.

Sähköttömät mökit ovat huonokuntoisia, samoin kuin niiden asukkaatkin. Mistään ei jaella ilmaista rahaa, kaikki on otettava irti omasta selkänahasta. Silti ihmiset näyttävät jopa onnellisilta.

Koivuniemessä koetaan vuosien varrella niin ilon kuin murheenkin hetkiä. Vuosikymmenen lopulla perheen nuorimmainen, Pertti Lehtonen, muuttaa maailmalle. Tuo päivä on muutamalle kovin pitkä ja raskas.

Kirjoittaja on raapustellut monenlaisia juttuja paikalliseen lehteen, pyöritellen viimeiset kolme vuotta ainoastaan tätä esikoisteosta käsissään.

ISBN: 978-952-80-5525-9

BoD^{TM}
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi

